

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Unikt i Sverige då landsbygds servicen blir en del i de dalsländska kommunernas budgetprocesser
- ”Stöd de rätta människorna på glesbygden i stället för stora projekthelheter” – professor Hannu Katajamäki om individbaserad landsbygds politik
- Endast 500 bybutiker kvar i landet – ekologiska livsmedel väntas locka nya kunder till bybutik i Munsala
- Kan närdemokratin bli genomgripande? – tankar inför Landsbygdsriksdagen i Borgå
- ”Det finns inga byar utan bara kommuner” – Österbys kommunbyte och myndigheternas agerande
- Läs även detta: **Bondbloggen populärare än vad YLE:s OS-blogg var* **Tidernas största undersökning av byaverksamheten i Finland pågår som bäst* **Intresserad av landskapsvård? – temadag ordnas i Seinäjoki* **Ursprung, smak och upplevelse – matseminarium hålls i Vasa* **Årets tredje nummer av Maaseudun kehittäminen Utiskirje*

Cit: **”Jag tycker att Landsbygdsriksdagen inte bara är för lantisar, jag är ingen lantis, men jag tycker ändå att man alltid kan gör det bättre, man kan alltid jobba på att ge mer till ungdomar, jobba på att utveckla sin bygd. Landsbygdsriksdagen är en chans att träffas, utbyta idéer och få sin röst hörd.”**

Fanny Norlin, 20-årig norrbottning som pluggar Förpackningsdesign på Broby Grafiska i Sunne, Värmland och är bloggare på Landsbygdsriksdagenblogg.

”Landsbygdens vårdlandskap, herrgårdsmiljöerna och städernas historiska centra är värdefulla och erkända bebyggda miljöer, men vardagsmiljöerna kommer ofta i skymundan. Det är först då närmiljön hotas som man inser dess värde.”

Lotta Sjöblad om Dagarna för Europas byggnadsarv 10-12.9 som också i år tar upp vardagsmiljön som en del av kulturarvet med målet att få medborgarna att se såväl de officiella ”fina” landskapen som vardagsmiljöerna (Syd-Österbotten 25.3).

”Det är omöjligt att bygga ut avloppsnätet till 2014. Sannolikt behöver vi (Korsholm) tid till 2020.”

Kommunstyrelsens ordförande i Korsholm Michael Luther som leder kommittén som före 15.4 skall presentera en plan för vattentjänsterna i kommunen. Om kommunen har en godkänd plan, får de fastigheter som ligger inom gränserna för det kommunala avloppsnätet uppskov med lösningarna (Vasabladet 19.3).

UNIKT I SVERIGE DÅ LANDSBYGDSSERVICEN BLIR EN DEL I DE DALSLÄNDSKA KOMMUNERNAS BUDGETPROCESSER

Kommunerna i Dalsland räknar med att de lokala serviceplanerna snart blir en del i de egna budgetprocesserna, och då kan servicen på landsbygden bli en del i kommunernas gemensamma utvecklingsplaner och tillväxtarbete. Enligt Annika Lidgren, ansvarig handläggare på det statliga Tillväxtverket, är det här genealiskt och ett initiativ som är unikt i Sverige. Samarbetsinitiativet mellan Västra Götalandsregionen, Dalslands kommunförbund och kommunerna i Dalsland ger den lokala servicen på landsbygden tryggare ekonomi, eftersom kommunerna tar ett tydligare ansvar. Näringslivet och de bofasta på landsbygden vågar därmed satsa mer långsiktigt, då man vet att den strategiskt viktiga servicen finns kvar. Även Kalmar är intressant i det här sammanhanget, där Regionförbundet har övergripande ansvar för de lokala servicefrågorna ute i länet. På andra håll ligger frågan på länsstyrelserna, men samordningen blir då inte lika enkel. I Kalmar kan man mycket enklare koppla ihop frågorna kring kommersiell service på landsbygden med den övergripande regionala utvecklingsplanen. *Uppgifterna är från en artikel i Gränsbrytning – Nyheter om regioner och regional utveckling i Norden (5/2010), skriven av dess chefredaktör Per Holmström.*

”STÖD DE RÄTTA MÄNNISKORNA PÅ GLESBYGDEN I STÄLLET FÖR STORA PROJEKTHELHETER” – PROFESSOR HANNU KATAJAMÄKI OM INDIVIDBASERAD LANDSBYGDSPOLITIK

Sedan mitten av 1990-talet har vi i Finland tillämpat en modell som bygger på programperioder. EU-finansieringens roll är nog viktig. Otaliga är de strategier, utvecklingsbolag och -projekt som kommit till för att utveckla landsbygden, men den missgynnsamma utvecklingen har inte kunnat stoppas. Man tror än i dag på stora programhelheter. Projektverksamheten upphör dock i regel samtidigt som penningkranen stängs, och inget tillräckligt beständigt blir kvar. Att förankra projektverksamheten och sprida god praxis, ”mainstreaming”, blir inte av. Verksamheten kan fortsätta endast med ett nytt projekt, som designats om just så mycket att det fyller kraven på nyskapande och ”innovation”. Näringsombudsmannen i Soini kommun i Södra Österbotten Martti Laasaseno fick i mitten på 1990-talet en idé, där ett långvarigt arbete med att utveckla näringslivet i glesbygden hjälpte honom att se individen. De tungrodda programredskapen lyckas inte identifiera glesbygdens verkliga behov och möjligheter, för utan de rätta människorna rinner resultaten från utvecklingsprojekten ut i sanden. Grundidén mognade i över tio år som en intellektuell process och utmynnade så småningom i en doktorsavhandling som presenterades vid Aalto-universitetet i januari. Avhandlingen bygger på starka praktiska och teoretiska insikter i den modell han kallar levnadskarriäröverenskommelse, t.ex. kan en kommun skriva avtal om levnadskarriär med en person som ämnar bli företagare. I sin avhandling ”Från programcentrerad till individcentrerad utvecklingspolitik”, *Ohjelmakeskeisistä kehittämisspolitiikasta yksilökeskeiseen kehittämisspolitiikkaan harvaan asutulla maaseudulla: elämänurasopimus kunnan ja kehittäjäyksilön välillä*, visar Laasaseno att det även i perifera glesbygdsområden finns personer som kan förbinda sig till att hängivet utveckla sitt företag i området. Det är just sådana här individer som man borde stöda direkt, i stället för att lägga utvecklingsresurser på stora projekthelheter. I glesbygden förvandlas stort lätt till smått, men i stället kunde smått bli stort, vilket personer vurmande för storhetens ideologi har svårt att förstå. Kanske saker och ting i grund och botten inte är så invecklade, utan man måste bara hitta de rätta människorna och stöda dem i deras strävanden. Har man tålmod och orkar vänta, så kommer resultaten. Individbaserad landsbygdspolitik borde sålunda utvecklas och tas på största allvar. Kostnaderna kunde vara små i förhållande

till det enorma projektmaskineri som nu snurrar och resultaten i bästa fall stora och brokiga. *Uppgifterna är hämtade ur en artikel i Vasabladet (25.3), vilken skrivits av professorn i regionalvetenskap vid Vasa universitet och tillika landsbygdsprofessor, Hannu Katajamäki.*

ENDAST 500 BYBUTIKER KVAR I LANDET – EKOLOGISKA LIVSMEDEL VÄNTAS LOCKA NYA KUNDER TILL BYBUTIK I MUNSALA

Enligt dagstidningen Keski-suomalainen finns det endast 500 bybutiker kvar i Finland, då det år 1995 var över 1 300 stycken. Ända upp till 40 bybutiker lägger ner sin verksamhet varje år. Men även om antalet butiker har blivit färre, har ändå bybutikernas sammanlagda försäljning stigit. Särskilt bra gick det för bybutikerna år 2008, då kunde man börja lyfta investeringsstödet. Föreningen för dagligvaruhandel anser att statens beviljade investeringsstöd har haft stor inverkan på försäljningssiffrorna. I december 2009 beslöt riksdagen att stödet beviljas fram till slutet av år 2014. *Uppgifterna (från 26.3) är från Vasabladets nätupplaga och finns på adress <http://www.vasabladet.fi/Story/?linkID=107692>. Se även Keski-suomalainens nätupplaga under adress <http://www.ksml.fi/uutiset/kotimaa/kymmenet-kyl%C3%A4kaupat-lopettavat-vuosittain/545955>.*

M-Boden i Munsala, Österbotten har inte så mycket att sätta emot när de stora marketerna tar in stora lager av varor och som de kan sälja förmånligt. Men en liten bybutik kan i alla fall välja att nyscha in sig på något som kan tankas locka nya kunder, för M-Bodens del är det ekologiska varor. Fredagens och lördagens ekodag erbjuder därför ett brett sortiment av ekologiska varor. Enligt butiksansvariga Mikaela Smedinga är tanken att de skall kunna erbjuda ett brett sortiment av ekologiska varor en gång i månaden. För en tid sedan satsade hon på att sälja närproducerat, ekologiskt kött i butiken, vilket blev en succé. Allt såldes på en och en halv dag. De fem första kunderna som köpte av köttet, hade hon aldrig sett förr, vilket visar att folk är beredda att köra lite extra för ekoprodukter. En del ekoleverantörer har hon lyckats hitta i trakten. Smedinga har märkt att allt fler kunder, både yngre och äldre, frågar efter ekologiskt, trots att en del ekologiska varor är ordentligt dyrare än de vanliga. Alla leverantörer hon varit i kontakt med, har också bekräftat det hon trott, att ekoprodukter är framtidens melodi. Små bybutiker, som ofta kämpar för sin existens, kan särskilt ha nytta av att satsa på något som lockar kunder även längre ifrån. Att nyscha in sig, torde vara det bästa sättet att klara sig i konkurrensen med stormarketerna. *Uppgifterna är från en artikel som ingått i fredagens upplagor (26.3) av Vasabladet och Österbottens Tidning.*

KAN NÄRDEMOKRATIN BLI GENOMGRIPANDE? – TANKAR INFÖR LANDSBYGDSRIKSDAGEN I BORGÅ

Ett av de genomgripande teman under den kommande finlandssvenska Landsbygdsriksdagen i Borgå 25-26.9 är närdemokratin och hur den manifesteras på olika håll i landet. Men kan närdemokratin bli genomgripande, eller är det meningen att de demokratiska nivåerna inte kommunicerar? Här är det frågan om governance, en administrativ reform, som betyder att de demokratiska funktionerna har en vertikal samverkan. Då en gemensam ideologi eller tanke omfattas av alla nivåer och aktörer, kan man börja verkställa governance, som fungerar som en levande organism som lever och växer i samverkan med hela sin livsmiljö, det sociala samhället. Den politiska centraliseringstendensen och iveren att skapa mastodontfunktioner fungerar inte, om glesbygden skall ha lika rättigheter som tätorterna. Antingen väljer man den ekonomiska tillväxten som värdegrund, eller så utgår man från möjligheterna att upprätthålla en social likvärdighet, trygga basfunktionerna med innovativa sociala medel och ta i bruk nya lokala demokratiska metoder. Det finns bra exempel på lokaldemokratiska initiativ, som har lett till goda resultat för invånarna. Men de politiska beslutsfattarna måste våga bryta muren inom sig. Det som den vanliga medborgaren oftast finner mest förbluffande, är hur

den vänliga grannen, som man röstade på i kommunalvalet, nu helt plötsligt är med om att besluta dra in byskolan – varför? ”Ja, tyvärr, vi har ju inga ekonomiska resurser. Det tar emot, men jag måste bära mitt ansvar som beslutsfattare.” Tänk om beslutsfattarna även skulle bära sitt ansvar som medmänniskor på det sociala fältet, där de politiska besluten även baserar sig på den lilla skolelevens, gamle farfars, den vanliga bybons värderingar. Ordet kultur (från latinets, *cultura* av *cultus*, som betyder odling) beskriver utomordentligt bra det som ger människan hennes värde och värderingar. Vi skall kultivera solidaritet gentemot våra medmänniskor, upprätthålla en grogrund för humana värden och ge den lilla människan en passlig lott att odla och skörda. Kultur kan även jämföras med civilisation. Kan ett samhälle definieras civiliserat om allt mäts enbart i pengar och man glömmer individens behov och de små sociala sammanhangens värde? En nygamal värdediskussion vore nu på sin plats. *Texten är från en något längre artikel till ett kommande nummer av tidningen Maaseutu Plus – Landsbygd Plus. Artikelskribenten Mia Aitokari, som är landsbygdsutvecklare och byaombud för Östra Nylands Byar rf, håller även i trådarna för den finlandssvenska Landsbygdsriksdagen i Borgå (www.landsbygdsriksdagen.fi).*

”DET FINNS INGA BYAR UTAN BARA KOMMUNER” – ÖSTERBYS KOMMUNBYTE OCH MYNDIGHETERNAS AGERANDE

Österby är egentligen en del av Pensala by i Nykarleby, men av historiska orsaker har Österbydelen hört till Oravais. I samband med att Oravais går samman med Vörå, och därmed försvinner som självständig kommun, tyckte österbyborna att man äntligen skulle ändra på den tokiga gränsen och gjorde ett initiativ, så demokratiskt som det var möjligt med god information och diskussion, samt därtill en inofficiell folkomröstning. Av 69 röstberättigade röstade 65 personer (94,2 %), av vilka 51 personer (78,5 %) röstade för överflyttning till Nykarleby, medan 14 röstade (21,5 %) för att stanna kvar i Oravais, och därmed den blivande storkommunen. Borde inte då en dylik demonstration av folkviljan leda till att Österby flyttas över till Nykarleby i och med kommunsammanslagningen? Nej, byråkraterna på finansministeriet säger att de inte tänker ta upp ärendet, när kommunerna går samman. Man är rädd att kommunsammanslagningen kan påverkas. Vänta och se säger byråkraterna. Man har sina principer hur man sköter dylika frågor och det är kommunerna de framförallt lyssnar på. Oravais och det kommande Stor-Vörå har inte velat ta upp frågan officiellt, men inofficiellt har man låtit förstå att det inte är i kommunens intresse att ge bort skatteunderlaget som Österby representerar! Slutsatsen måste vara att det inte finns några byar, utan det finns kommuner och därmed jämnt. Den här frågan är större än själva Österby, men sist och slutligen mycket större än så. För om man inte lyssnar på de människor som bor i byarna, så innebär det också att man tappat bort demokratin i iveren att skapa en tekniskt väl fungerande byråkrati, viket på sikt skapar en ohållbar förtroendekris för den representativa demokratin. Visar sedan myndigheterna med sitt agerande att det inte lönar sig att engagera sig, så skadas den grund för landsbygdsutveckling som vi såväl behöver, d.v.s. det sociala kapital som måste till för att rädda landsbygden. *Texten är från en längre artikel till ett kommande nummer av tidningen Maaseutu Plus – Landsbygd Plus, skriven av landsbygdsutvecklaren Peter Backa på Svensk Byaserice.*

LÄS ÄVEN DETTA

Bondbloggen populärare än vad YLE:s OS-blogg var

När Svenska YLE startade sin Bondblogg för en månad sedan tänkte man att publiken hittar de fyra bloggande bönderna så småningom, men det gick helt annorlunda. Ungefär lika många män som kvinnor mellan 25 och 44 år klickar in sig på bloggen med jämna mellanrum och stannar kvar ca fem minuter. För två veckor sedan hade Bondbloggen ungefär 3 500 besökare.

Fast ingen av de bloggande bönderna är från huvudstadsregionen, så är det ändå där hälften av de datorer från vilka folk följer bloggarna finns. Bondbloggen är nu populärare än vad YLE:s OS-blogg var. De fyra bönderna – Sonja Ek på ön Heisala i Pargas skärgård, Nisse Husberg i Hindersby i Lappträsk, Kalle Svedjebäck i Yttermark i Närpes och Mats Björklund i Östensö i Pedersöre – bloggar nu ca tre gånger i veckan. Läsarna kommenterar också gärna böndernas texter, där det har varit mycket prat om ekologisk odling och närmat. Mårten Seiplax, som kläckte idén och själv är uppvuxen på en bondgård, trodde inte att bloggen skulle lyfta så fort. *Uppgifterna är från fredagens upplaga (26.3) av Hufvudstadsbladet. Bondbloggen hittas under adressen <http://svenska.yle.fi/bondbloggen/>.*

Tidernas största undersökning av byaverksamheten i Finland pågår som bäst

För närvarande pågår den största undersökningen som berör finländsk byaverksamhet. Det här sker så att undersökningsmaterialet insamlas bl.a. genom en postenkät, som i februari sänts till ca 3 700 byaverksamhetsaktiva i Finland. Nära 1 000 byaaktörer har redan svarat på frågorna (11.3). Men för att via frågeformuläret få den bästa mångsidiga bilden av byaverksamhetens nuläge och framtidsutsikter, är det viktigt att så många som möjligt av dem som fått enkäten svarar på frågorna. Därför har man förlängt svarstiden till och med 30.4. Frågeformuläret är riktat till kontaktpersonen för en byaförening, ett byaråd eller en motsvarande lokal förening. Undersökningen genomförs av Ruralia-institutet vid Helsingfors universitet tillsammans med Levón-institutet vid Vasa universitet och är en del av forskningen *Kylätoiminnan tila ja kansalaisosallistuminen* (Byaverksamhetens tillstånd och medborgerlig delaktighet) som ordnas åren 2009-2010 av samma institut. *Det tvåspråkiga frågeformuläret finns bl.a. som länk från Byaverksamhet i Finland rf:s hemsida under adress <http://www.kylatoiminta.fi/>. Mer om undersökningen finns (på finska) på adressen <http://kylatoimintatutkimus.ning.com/>.*

Intresserad av landskapsvård? – temadag ordnas i Seinäjoki

Det hålls en temadag för de som är intresserade av landskapsvårdsarbete och -företagande 7.4 kl. 9.30-15 i Etelä-Pohjanmaas Elinkeinotalo i Seinäjoki. Ämnen som tas upp är landskapsvårdsföretagandet och skötsel av landsbygdsområden, landskapsvårdsföretagandets möjligheter i Södra Österbotten, staden som beställare av landskapsvårdsservice, företagarens erfarenheter av landskapsvård, djuren som landskapsvårdare, samt landskapsvårdens stöd och naturvårdsängar. Tillfället är ett slutseminarium för förprojektet om landsbygdsföretagaren som producent av landskapsvårdsservice, *Maaseutuyrittäjä maisemanhoitopalvelujen tuottajana*. Arrangörer är Etelä-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaiset och ProAgria Etelä-Pohjanmaa. *Program och anmälningsuppgifter (anmälan skall göras senast 31.3) till seminariet Kannattava maisemanhoito, finns (på finska) under webbadressen https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/proagria_etelapohjanmaa/Palvelut/Maajakoti/Kannattava%20maise-manhoito%20ohjelma%20070410.pdf.*

Ursprung, smak och upplevelse – matseminarium hålls i Vasa

Aktören inom livsmedelsbranschen i Finland Foodia ordnar ett seminarium med temat *Ursprung, smak & upplevelse – dina starkaste säljargument på livsmedelsmarknaden* 8.4 kl. 9.30-15 på Hotel Silveria i Vasa. Under seminariet kommer bl.a. Patricia Wiklund från Invenire att ta upp följande: *Närproducerat & småskaligt – din tid är nu!* och *Hur skall du skapa mervärde? Att göra – listan*. Övriga talare är Kim Pallus från Hanaholmen och matambassadör för Ny Nordisk Mat som skall främja nordisk matkultur och gastronomi samt design och turism kopplade till mat, och koordinatör för det europeiska matnätverket Culinary Heritage Europé Jan Hansson. Matnätverket, på svenska Regional Matkultur, omfattar idag 20 regioner i främst norra Europa, vilka alla vill utveckla och profilera sitt

kulinariska kulturarv. Även Österbotten kan komma att bli en region i Culinary Heritage – Regional Matkultur Österbotten. Möjligheterna till detta utreds som bäst. *Mer info, samt program och anmälan (görs senast 31.3) finns på Foodias hemsida under adressen http://www.foodia.fi/sites/default/files/foodia/Seminarie_8_4_2010sve.pdf.*

Årets tredje nummer av Maaseudun kehittämisen Uutiskirje

Svensk Byaservice Nyhetsbrev inom landsbygdsutveckling i finsk version, *Maaseudun kehittämisen Uutiskirje*, har utkommit med tredje numret för i år (kan inom kort läsas på Svensk Byaservice hemsida www.bya.net, Östra Nylands Byar rf:s www.itukylat.fi, Järvi-Suomen kylät ry:s www.jasky.net och Byaverksamhet i Finland rf:s www.kylatoiminta.fi). Byaombudet Henrik Hausen vid Järvi-Suomen kylät står för översättningen och urvalet från de svenska versionerna av Nyhetsbrevet, samt tillägg.

Den som är intresserad av den finska versionen kan meddela namn och e-mailadress, samt namnet på det man representerar, t.ex. förening, organisation, arbetsplats o.s.v. till e-mailadressen kenneth.sundman@ssc.fi.

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska Temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
